

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășilor“ și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“, amândouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua Duminică.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, la Paști 1908.

Nrul 11

La Paști.

Cum stai pe podmolul casei Tale, tu plugar român, uriaș în mizeria brazdei Tale chinuite, — așa-î că Te gîndești cucernic la măreția Învierii a cărui praznic azi îl sărbătorim în cântece și chimvale?...

Și Te fură gîndul departe, departe la vremuri mai bune, cînd pescarii martiri și-au părăsit undrelele și-au apucat calea pe urmele Mîntuitorului ca mărturii să fie propovăduirii cuvîntului dumnezeesc, și mărturii să fie răstîgnirii pe cruce, căci p'atunci, ca și azi, puțini erau cei aleși, și mulțimea nu înțelegea și restîgnirea o cerea. Și d'aceea a zis blîndul Christos: „Iartă-le Doamne, că ei nu știu ce fac“...

Cum stai Tu, frate plugar pe podmol, — stau și eu, cel ce-Ţi trimite prin tiparul foii, rîndurile aceste, — stau la masa de scris și mă gîndesc la Învierea a cărui simbol o prăznuim la Paști..

Și mă fură și pe mine gîndul departe, departe în vremile mai bune, ce cred și mărturisesc că o să vină.

Dar mulțimea încă nu înțelege. Că mulțimea noastră e lipsită de lumina slovei, e lipsită de darul să își facă drum gîndirii și mai departe de brazda lui, mai departe de truda și năcazurile ce-o istovesc.

Mulțimea pică de oboseala robotei de azi și de ieri, și de alaltăieri. Și crede că n'are vreme să mai gîndească — la ce-o să vină. Parecă să dă sortii și își zice: „fie cum o da Dumnezeu; eu putere nu mai am“! Ei vezi frate, aici, în gîndul ăsta să minte pe sine, mulțimea noastră mare! Să minte, căci mulțimea are puterea, — dar nu-și cunoaște puterea, nu știe să-și rînduiască această putere și n'are curajul să și-o arete nici chiar sieși.

În asta sălășluește a noastră slăbiciure. Și slăbiciunea asta să ne luăm putere să o învingem, ca să călcăm cu moartea pe moarte, și apoi să înviem măreț ca odrasle izbăvitoarea neamului nostru cu trupină atît de sănătoasă, atît de măreață.

Ori-cît ne-am zbuçiuma însă unul cîte unul, — la liman nu ajungem, căci azi singuraticul să perde, să prădează în vîlmășagul nebun al luptei pentru traiu. Azi singuraticul, cînd îi merge mai bine, poate cu chin cu vai să o scoată de pe o zi pe alta, — dar nici gîndi nu să poate, nici baremi la pornirea pe calea înaintării.

În ori-ce îndeletnicire, singuraticul ce vrea să înainteze, trebuie să-și caute puteri care să potrivească cu a lui; dela care poate trage foloase și cărora le poate fi de folos.

Trebuința întovărășii s'a născut odată cu lumea, căci dela început s'a cunoscut puterea, ce zace în adunarea, în legarea muncii și a capitalului. Povestea cu mînunchiul de nuele să spune copiilor mici de școală, — dar puțini sunt care duc și urmează în viață, învățătura acestei pilduirii.

La tot pasul ne întîlnim la popoarele mai cu noroc ca al nostru, cu *tovărășii* alcătuite pentru ajungerea sutelor și sutelor de țeluri, pentru împlinirea sutelor și sutelor de trebuințe.

Pe calea aceasta: a însoțirilor economice bune, vă chemăm și noi, frate țărane, căci vedem că e singura mîntuitoare în lumea de azi. Iar cei ce ne veți asculta și ne veți urma, la *Înviere* veți ajunge.

Inscrieri la „Tovărășia Centrală“

Dela cea din urmă dare de samă (vezi Nr. 7 al foii acesteia) despre cei-ce s'au înscris ca acționari la „Centrala“ noastră pentru tovărășii, — am mai primit următoarele înscrieri nouă, pe cari le publicăm cu plăcere:

Din <i>Ilia</i> -murășană:	
Banca „Progresul“	1
cuotă fundamentală cu	100 cor.
Din <i>Vajdei</i> :	
Vasile Basarabă, înv.	3
Din <i>Mermezeu</i> :	
Avram Herța I. luon	1
Din <i>Talagiu</i> :	
Vasile Oarcea	2
Din <i>Almaș</i> (com. Arad):	
Cornel Novacu	2
Ioan Ianciu	2
Alexandru Nica	2
Alb Ștefan	1
Marcu Fărcaș	1
Timpa Lazar	1
Timpa Ioan	1
Timpa George	1
Popa luon	1
Popa Moisa	1
Florea Vasilie	1
Florea Ioan	1
Florea Constantin	1
Bok Todor	1
Isimon Lapadat	1
Barbatu Moisa	1
Barbatu Moisa jun.	1
Tokacs Kosta	1
Buda Nicolae	1
Ioan Alb	1
Nistor Todor	1
Senie Ioan	1
Descou Ioan	1
Todor Descou	2
Gligor Lapadat	1
Din <i>Reșița</i> :	
Victor Bumbescu	2
Mihael Jova	1
Iona Ilie	2
George Boboș	1
George Bălanescu	1
Ioan Muntean	2
Vasile Bărnau	1
Ioan Pătruț	2
Iosif Dura	2
Stanilo I Ioan	2
Pitic Nicolae	2

Din *Cetea* (c. Albei inf.): cuote à 10 cor.

Const. Oțoiu I. George	2
Elisaveta Chitulea I. Ion	1
Petru și Maria Raica	2
Istina Dărămuș Chiprean	3
Lucreția Dărămuș Chiprean	3
Stana Bota	5
Aleman Costea	5

Cu plăcere scoatem prin aceasta la iveală, că înșirarea celor buni ca acționari (cu cuote) între întemeietorii „Centralei“ noastre pentru tovărășii, sporește mereu.

Subscrieri de atari cuote (acții) să primesc încă într'una. Acei dară, care prețuind după dreptate străduințele noastre economice, ar dori să le vadă trecute cît mai curînd și prefăcute în fapte bogate, — aceia să nu întîrzie a veni și de aci încolo în șirul nostru, aducînd cu ei și cît mai mulți țărani fruntași.

Binevoitorii înălțării economice a poporului nostru, să folosească privilegiul acestor sfinte sărbători, povestind poporului despre cele două așezeminte ale noastre, făcute anume pentru el, pentru popor. Să le spună oamenilor că „Centrala“ va fi o cancelarie conducătoare și povătuitoare a tuturor și de oriși-unde, care ar voi a să însoți între sine doi, trei, zece, o sută de inși, pentru ceva întreprindere economică aducătoare de cîștig, de avere. Fie de ar dori oamenii să se întovărășească pentru a lua în arîndă o moșie mare pe care singuratici nu o ar putea lua; fie că ar voi să cumpere cutare moșie, prea mare pentru unu doi, și apoi s'o împartă între ei; fie că ar vrea să facă ei, în însoțire, negoț de bucate, de poame, de beuturi, mai cu izbîndă ca în trecut, — la toate „Centrala“ le va sta în ajutor cu sfatul că ce și cum au de purces, unde au de scris,

unde de trimis, ba îi ajută, dîndu-le ori mijlocindu-le, și împrumuturile de lipsă.

Acei dar, cari să fac acționari la această Centrală sunt ajutători și spriginitori ai întregului popor țaran și pun prin asta mîna la pornirea lui pe căi de cîștig mai bune, mai cuminiți, mai răsplătitoare a trudei și ostenelei.

Iar pentru-ca fie-cine să poată da și din parte-i ajutor acestei mișcări, s'au făcut prin statute acții (cuote) de numai 10 cor. una. Că de popor fiind vorba, să poată și cei mai săraci, dar cu inimă și cu pricepere, să vie în șirul membrilor Centralei noastre, care va fi matca roditoare de *tovărășii economice* prin satele noastre, spre folosul poporului. Fiecare cuotă să plătește pe rînd, în un an de zile, după putință.

Lămuriți oamenii în acest timp de praznic, scopul și trebuința unei astfel de Centrale și stăruiți să se înscrie cît mai mulți de membri (acționari) la ea.

Cu cît ea să va putea deschide cu capital mai mare cu atît va putea lucra mai puternic!

Statutele-'s înaintate spre întărire la tribunalul din Deva. Indată ce vor fi întărite, — să va deschide la Orăștie cancelaria acestei Centrale, matca *tovărășilor* noastre!

*

În legătură cu Centrala s'a înființat „Reuniunea proprietarilor de vite“, pentru asigurarea oamenilor contra pagubelor în vite. Și aceasta e pusă pe bune temeuri. Ne-rîvnind la cîștiguri, reuniunea asta a proprietarilor de vite va putea asigura vitele contra pagubei, pentru o plată acuși de patru ori mai ieftină, ca, bunăoară, alte societăți de asigurare de vite. Va fi aceasta cea dintîi și mai mare fiică a Centralei, și ele vor aduce popoului nostru simțit folos și scut contra pagubelor care azi pe mulți îi sărăcesc, lăsîndu-i deznădăjduiți pe ani lungi înainte!

Lămuriți, vă rugăm, aceste

lucruri poporului, și-'l îndemnați a să interesa de ele, a intra în aceste însoțiri bune ale noastre.

La sate.

Intreagă oboseala drumurilor mari, și tot zbuciumul ca să țini viie mișcarea odată pornită pentru îndrăgirea și alcătuirea de *tovărășii satești* — o uiți, n'o simți cînd unde te duci nu întîlnești decît numai dor de a face, a lucra prin popor, și pentru popor, ca să fie ajutat de fapt în trebuințele, pe care mai mult le simte. Măcar că din drumurile noastre lipsesc și *po-doabele* și *alaiurile* cu *vorbiri* de primire și cu *banderii* cu *pantlici* și *flori*.

Formele goale nu încap alătura cu munca economică, la care nu ajunge să fie numai însuflețirea ori numai dani de cîteva coroane. Munca asta cere străduință îndelungată, chibzuială prietenească și mai pe sus de toate o muncă așa începută. ca aceea să poată fi bine dusă pe temelile ce să așează la început. Căci după formele alcătuirii urmează munca obositoare, ce trebuie făcută pentru-ca să fie ajunse țintele pentru care să alcătuesc *tovărășii satești*.

Această vrere, această nizuință o vedem înstăpînită în sufletele celor cu care ne întîlnim în drumurile noastre, la sate și la orașe, și asta e ce ne înveselește, și asta e ce trebuie să dea tuturor nădejdea și încrederea în viitorul *tovărășilor satești* și în sinul poporului nostru.

Ca încrederea și nădejdele noastre ce le nutrim față de mișcarea pentru *tovărășii*, să stăpînească și să îndemne la muncă neobosită pe toți iubiiții nostri cetitori, — dăm și în numărul de față cîteva spicuri din drumurile, ce le-am făcut în zilele din urmă.

In Mercurea.

Fruntașa comună Mercurea de lângă calea ferată Vinț—Săliște—Sibiu, tot mai mult să apropie să ia din nou rolul să fie centru orășenesc pentru împrejurime, cum a fost odinioară, pe cînd Sașii aveau

în mână drepturile și privilegiile ce li-s'a fost cheazăuit în fondul regiului. Numai cît noua primenire abia să va mai face în folosul stăpînirii săsești, căci Românii noștri s'au înmulțit vorba ăluia »ca nisipul mării«, și pe zi ce merge să tot întăresc și în lumina învățaturii și în bunăstarea materială.

În vremile de azi însă, în lupta crîncenă ce să poartă aproape nevăzută, — dar mult simțită pe gliile pămîntului, prin curțile agricultorilor și prin cîntălăriile așezămintelor ce le au și unii și alții, — mai ales în Mercurea, unde să întîlnesc atîtea tușuri, nu să mai poate face mult de singuraticii nizuitori. Aici, ca și în alte locuri, numai cu puteri întovărășite, numai cu capitale adunate cu muncă organizată să mai poate purta lupta grozavă pentru traiul de mîne și de poimîne.

Fruntașii din Mercurea, spre lauda lor fie zis, au înțeles din vreme roșu chemărilor; înainte cu 10 ani și-au alcătuit întîia întovărășire de capital, formînd banca »Cassa de pastrare«, care a luat în anii din urmă între lucrările sale și valorizarea vînurilor bune și multe ce să găsesc în jurul acela. Tot lucrări mai nouă și foarte potrivite, ce le face această bine condusă bancă, sunt și ajutoarele ce să dau pentru mîntuirea și cîștigarea de moșii, pe seama cliențetei ce o are banca.

Fruntașii din Mercurea nu s'au oprit însă aici. Simțind întetirea luptei pentru traiu, s'au gîndit să înmulțească și armele de apărare. Așa apoi s'a făcut că în Dumineca înainte de Bunavestire, dnii Osvadă și Moța, urmînd invitării, au mers în Mercurea ca să sfătuie împreună cum s'ar putea impretini poporul și cu armele puternice ce le dau *tovărășii satești* în lupta pentru traiu.

Sfătuirea ținută în școală a fost deschisă de protopopol A. S. Păcurariu. De față fiind pe lângă frunțașii Dr. Măcelariu, D. Vulc, Dr. Schiau, Simulescu, Floaș, etc., mulțime de țărani din Mercurea, Apold și alte cîteva comune.

Despre însămnătatea *tovărășilor* și indeosebi despre organizarea muncii pentru *tovărășii* cu ajutorul Centralei dela Orăștie, a vorbit dl Osvadă.

Părintele Moța a vorbit apoi pe lung despre asigurarea vitelor, talmăcind în graiu poporal felul cum să fac aceste asigurări și foloasele ce să ajung prin ele.

In Ludoș.

Dela Mercurea dnii Moța și Osvadă s'au dus în frunțașă comună Ludoș, unde i-a așteptat asemenea mulțime de popor din comuna Ludoș în frunte cu cei trei preoți și cu învățătorii și apoi frunțașii preoți, învățători, proprietari din comunele: Topârcea, I. Stirban, Inv., N. Hudițanu, primar și alții; din Gusu: dl St. Medeșan,

preot, N. Stroia, proprietar și alții din Singătîn: Ioan Dăian, paroch, Alex. Măcelar, mare proprietar, S. Dăian, econ., — etc.

Adunarea a fost deschisă de dl preot Ilie Pop din Ludoș, care a dat apoi cuvînt prelegătorilor.

Dl V. Osvadă a vorbit despre *tovărășii* și s'a oprit mai mult la *tovărășii* pentru valorizarea și cum-părarea de bucate, după-ce locuitorii din comună mai mult de o astfel de *tovărășie* au trebuință.

Părintele Moța și aici a talmăcit asigurarea vitelor și a îndemnat pe cei de față să-'și ferească avutul în vite prin ajutorarea împrumutată la întîmplări de pagubă.

Atît aici cît și în Mercurea s'au lăsat tipăriturile trebuincioase în temeiul cărora să pot face înscrierile de membrii la *tovărășia* pentru asigurarea vitelor.

Preoții din Ludoș s'au legătuit că acest apostolat îl urmează în Duminecile apropiate, în comunele din împrejurime, ca să îndemne și cu graiul viu, înrolarea sub mîndrul steag al *tovărășilor*

In Bihor.

Dela Ludoș dl Osvadă a luat drumul peste Cluj la Bihor, unde s'a oprit în comuna Cusiș lângă Beiuș, chemat fiind acolo de părintele V. Nicoruța ca să ajute alcătuirea unei *tovărășii* de conzum.

Ori-cît s'ar fi vorbit că Bihorul e mult îndărătul altor ținuturi românești, cu străduința bunilor conducători în scurtă vreme să pot îndrepta neajunsurile trecutului, căci poporul și acolo ca în toate ținuturile românești, e bun și ascultător și cu sincere porniri spre înaintarea și economică și culturală.

Sfatul ce s'a ținut cu frunțașii comunei, a dovedit multă chibzuială și multă bună înțelegere. Trecînd vorba dela conzum la valorizări, frunțașii adunați au primit cu mare însuflețire, ca în legătură cu *tovărășia* pentru conzum să-'și aducă și mașini pentru alesul și scărminatul linei, pe care apoi să o vîndă, în *tovărășie*.

Ca dela început lucrările *tovărășiei* să fie mai adăpostite, frunțașii s'au legătuit că în formă de clacă, fără cheltueli, și-ar ridica o casă anume pentru *tovărășie*, — dacă ar avea lemnele trebuincioase la zidire.

Ca să ajute și în acest fel, dl Osvadă la întoarcere s'a oprit în Oradea-mare și prezentîndu-să Il. Sale episcopului Radu, l'a rugat să pună la îndemîna celor din Cusiș, lemnele de zidire, ce le pot găsi în pădurile episcopiei, care să întind și pe la comuna Cusiș. Bunul archiereu, încîntat de roadele ce să pot ajunge prin *tovărășii*, a promis că *va da* lemnele cerute, pentru care dar și pe această cale îl rugăm să primească mulțumirile respectuoase. Și o facem aceasta și din motivul că acest dar n'are însămnătate numai pentru Cusișeni.

El este și pentru noi și pentru toți nizuitorii tovarășilor, un prețios îndemn nou să urmăim cu râvnă munca începută, căci la această muncă rînd pe rînd înșiruit vedem neamul întreg — dela vlădică până la opincă.

Așa fiind — izbînda roadelor bogate e pe deplin asigurată.

Tovărășiile de lăptării.

Un vrednic fruntaș al neamului, cu plete cărunte și cu bogate învățături de viață, ne trimite rîndurile, pe care le publicăm aici cu o deosebită mulțumire sufletească.

Precum vedeți nu ne spune ceva deosebit, ceva grozav de mare și nu ne-o spune nici cu podoabe și cu meșteșug mare de vorbe, ci simplu și drept! Rîndurile fruntașului stimat sunt și pentru noi și pentru toți cei ce nizuiesc în mișcarea pentru tovarășii, o nouă încurajare, din care luăm noue puteri ca să muncim tot cu mai multă râvnă.

Și iată pentru-ce:

La început în mișcarea pentru tovarășii ne-am întîlnit aproape numai cu pretini tineri, care duceau în nizuințele lor doar numai focul însuflețirii, numai agitația întemeiată pe dorul de a lucra în viitor.

Dar ori-cum am socoti, pățaniile, experiențele cu învățăturile de viață, — bătrîni, ori mai bine numai cei în vîrstă, le pot avea în măsură deplină.

Cînd vedem că focul tineretelor, cu zvircolirea lor neastîmpărată, să întîlnește, în calea pentru tovarășii, cu sfaturile chibzuite ale fruntașilor în vîrstă, — avem cheazășia deplină, că munca pentru tovarășii va secera roadele cele mai bune și mai bogate.

Ușorul început de întovărășire, pe care îl propune fruntașul nostru, pentru vinderea și valorizarea laptelui, — să poate face cu multă înleznire prin formarea de tovarășii ocazionale, alcătuite în temeiul §. 62 din legea comercială ungară.

(Cum să fac acest fel de tovarășii, să găsește pe larg scris, atît în numerii foaiei „Tovărășia“ din anul trecut, cum și în cîrticica „Legea tovarășilor“, ce să poate cumpăra dela dl V. C. Osvadă din Hunedoara, trimițîndui-să, pentru cîte un exemplar, cîte 60 fileri, cu porto cu tot.)

Avînd la început și numai astfel de tovarășii ocazionale, cînd vom vedea că trebuința cere, foarte ușor le putem schimba apoi în tovarășii sătești, în toată regula, cu statute și cu firmă improtocolată la tribunal. Căci tovarășiiile ocazionale trebuie să ne fie numai înțîia încercare, temelia pe care să se ridice tovarășiiile sătești de mai tîrziu.

Și acum dăm vorba fruntașului nostru:

Nimic nu vorbește așa de frumos pentru tovarășiiile de lăptării din micile comune, așezate lîngă orașelele din provincă, ca modul cum este dus laptele în oraș.

Să vă luați numai osteneala să veniți cu mine, de cu noapte, în o casă așezată la capătul orașului.

Ce vedem de acolo? Vedem venind prupe (grămezi) mai mici și mai mari de oameni, copii, fete, femei, bărbați, bătrîni, toți cu cîte un vas de tinichea (pleu), în care sunt 2—3—5, litre de lapte. Acestia aduc laptele spre vinzare în oraș.

Până ajung la oraș trece jumătate de cîas. În oraș umblînd din casă în casă pînă dă tot laptele, ici 2 deci, colo 5 deci, colo 1 litru, trece un cîas. De multe-ori în tot aceea casă duc 2—3 muiere, tot din acelaș sat laptele, la 3 persoane diferite, cari locuiesc acolo.

Isprăvind cu împărțirea laptelui pleacă cătră casă, dar fiindcă la capătul orașului de cătră comună sunt 1—2 birturi, oamenii mai intră în grabă și la un pontier de vinars, mai ales iarna. Aici iar petrece o jumătate de cîas.

Mersul acasă cere o jumătate de cîas. Prin urmare ca să vinzi 1—3 litri de lapte perde omul vreme de 3 cîasuri cel puțin.

De multe-ori în tină, ploaie, își strică sănătatea, strică încălțămîntele și hainele, în loc să lucre ceva acasă la adăpost.

Laptele (de vacă) să vinde cam cu 20 bănuți (fileri) litrul. Din această sumă zece fileri ar fi să fie cîștig. Dar să vedem poate fi vorba de cîștig, în modul acesta de vinzare?

Un bărbat poate să capete la zi cel puțin 1 cor. 60 fileri pentru 8—9 cîasuri de lucru, deci îi vine pentru un cîas 20 de bani, pe 3 cîasuri 60 bani. Prin urmare vînzînd 3 l. de lapte dus prin el însuși în oraș, nu are nici un cîștig, ci numai pierdere.

Tot asemenea să poate socoti și cîștigul ce-l face muierea, sau copiii. Dacă socotim toate acestea, cum trebuie să le socotim, apoi vedem că săteanul numai atuncia ar avea întru adevăr cîștig, decă fiecare ar duce spre vinzare cel puțin 15—20 litre de lapte. Și asta

doar numai iarna, căci vara poate nici cu aceasta cătățime de lapte nu li-să răsplătește perderea de vreme.

În fiecare oraș din provincie sunt 2—3 proprietari cari să cuprind cu vînzarea laptelui. Nici unul nu trimite însă laptele cu slujile, ci trimite cu un căruț, pentru-că ce isprăvește cu un căruț nu ar putea să isprăvească nici cu zece oameni.

Prin urmare socot că, sătenii cari duc lapte la orașe, ar face mai bine să se lege în tovarășii, ținînd un căluț ori un măgar (ce e destul de bun pentru acest scop), apoi o muiere care să adune în sat laptele, care să îngrijască de vase să ducă laptele în oraș. În acest mod ar putea să aibă întru adevăr, cîștig, ne perzînd vremea cu preumblare, mai ales pe timpul lucrului.

Banii incasați, ar putea rămînea laolaltă pînă la capătul unei cîtei luni, cînd ar fi o sumă bunășoară și nu ar fi așa de mici, ca și astea cînd să ia creițărește, nici nu s'ar rătăci și din acei puțini creițari, la crișmuțele din drum...

Mai ieste apoi în afară de această pierdere de vreme și o pierdere morală, la care sunt expusă fetele și nevestele de pe sate, umblînd de noapte prin orașe!... Despre aceasta nu vreu însă să vorbesc. Gîndească-să la asta părinții fetelor și bărbații nevestelor umblătoare cu lapte...

Bine ar face economii nostri dela sate să se însoțească dară în tovarășii pentru dusul laptelui la orașe! Că ar putea să vîndă mai bine produsele laptelui și ar avea mai bun cîștig!

Nu vă lăsați pînă vin alții de vă iau terenul de sub picioare, și Românul rămîne tot cu buzele umflate.

Român.

Păcat...

Ceea-ce la Săliște (com. Sibiiului) plănuesc mai nou doi trei domni, e un păcat, ce umple de măchnire ori-ce suflet românesc curat!

E la Săliște de 24 ani o bancă românească: „Cassa de păstrare“ (ca reuniune), care credem că nu greșim cînd o punem la locul *cel dîntîiu* între băncile românești dela noi, care a știut, știe, și vrea să împreuneze *materia* cu *idealul*, și ca și care, altă bancă românească nu să poate lăuda a fi făcut mai mult în cercul său de lucrare, pentru *binele de obște*, pentru neam, pentru biserică, pentru popor!

Cu adevărat nu!

Noi nici nu știm de grab, toate, cite această bancă a făcut. Știm însă, că, de pildă, Reuniunii de înmormîntare, căreia ministrul n'a vrut să-i întărească Statutele, decît punînd 20.000 cor. fond de cauție, i-a depus ea fondul, la început ca imprumut, apoi pe rînd i-l'a cîstit de tot. Dă pentru școala din Seliște, atîta de cît are lipsă școala. A făcut fonduri pentru parohie și protopopiat. A dat lăptăriei din Seliște un imprumut mare de zeci de mii, fără nici un crucer interese (și cu vremea o să șteargă și din capital) ca să asigure ființa și acestui așezămînt economic pentru binele poporului econom, — și altele și altele. Toată istoria acestei bănci e un lanț de fapte bune pentru neam. De pe popor nu trage, că are totdeauna prisos de bani, și de aceea îi dă ieftini, uneori mai ieftini ca cele mai puternice dintre băncile noastre!

Cine dar poate fi nemulțumit și cu o astfel de bancă, ce apropie *idealul* unei bănci?

Și totuși să află „nemulțumiți“ și aci. Români. Fiind adecă în Seliște și judecătorie, s'a așezat un drăguț de avocat român, Dr. Nicolae Petra. Și poate noul avocat va fi așteptat ca îndată ce s'a așezat aci să fie dsa chemat și pus și în fruntea băncii... Iar fiindcă Săliștea nu e săracă în oameni vrednici, cari s'au dovedit înțelepți conducători ai treburilor, nu s'au făcut schimbările visate, să vede, de dl avocat la bancă. Ce era de făcut? Haid să facem o *altă* bancă, la care să fie dl avocat mai mare! Și a găsit încă doi domni cari aveau poate ceva nemulțumiri personale față de bancă (Doamne, unde nu sunt și nemulțumiți?!): dl Dim. Banciu, apotecar în Seliște și dl Mih. Itu, silviculor în Kaposvár, și toți trei au pornit mișcarea de a face „altă bancă“!

Obștea românească privește cu măchnire adîncă la atari fapte ale pizmei și micimii de suflet, care ne sfășie peste tot locul cununa bunei înțelegeri, și întunecă, în loc să lumineze nădejile noastre în bunul viitor al acestui neam!

Lucru greșit fac Românii cari și la Seliște ar fi în stare a face o bancă de concurență unei bănci cîstite, nebelitoare, jertfitoare, ca și „Cassa de păstrare“!

Ba un păcat!

STIRI

Tuturor cetitorilor și nizuitorilor pentru tovarășii, le dorim sărbători fericite!

*

Altoi. Reuniunii Economice dela Orăștie i-au sosit Marți în 21 April altoile promise dela Făgăraș. S'au făcut mari înștiințări la ele dela membri. Celor ce au cerut în numeri rotunzi, câte 25 meri ori peri ori altfel de pomi, li-s'au trimis așa pachetate cum au venit dela Făgăraș. Cele multe să vînd aci în loc membrilor. Cei din jur să grăbească a-și duce până să mai ajung!

*

Centrală teritorială. In Nagyszombat să deschide la 1 Maiu o centrală pentru tovarășii de conzum din acel ținut.

Cu ajutorul acestei centrale să urmărește ținta binechibzuită, ca micile tovarășii sătești să-și aibă întotdeauna la îndemână și cît mai aproape izvorul de unde să se provadă cu mărfuri și să-și aflu sfătuitorul bun în conducerea și purtarea lucrurilor tovarășiei.

*

Turnătorii de fer, societate pe acții din Călan (Pusztakalan), și-a încheiat socoțile anului trecut cu un cîștig curat de 182.826 coroane. Capitalul acestei societăți e de trei milioane, și fondurile trec peste suma de 5 milioane. Prețul fabricii și a minelor de peatră de fer, precum și edificiile și arangiamenul societății, sunt socotite în bilanț cu suma de aproape 10 milioane cor. Societatea în ultimii trei ani merge tot mai în spre bine. Intre lucrătorii acestei societăți sunt la 600 muncitori români din comitatul Hunedoarei.

*

„Câmpiana“, banca românească din Mociu, își ridică capitalul dela 50 mii la 100 mii coroane.

*

Prima fabrică ardeleană de lumini din Sibiu, ce e pe cale a să desfășureze, e vorba să fie cumpărată de banca săsească Vereins-Bank din Sibiu.

*

Cursuri pentru stupărit. In anul acesta să vor ținea la stupăria stalului în Gődölő, lângă Budapesta 6 cursuri, în care să vor da învățăturile de lipsă celor ce doresc să se îndeletnicească cu stupăritul. Intiul curs să ține dela 4 până la 24 Maiu, la care pot lua parte plugari (micii agricultori); dela 1—14 Iunie pentru pădurari (șufari, gornici, codreni); dela 16—28 Iunie pentru preoți; dela 2—22 Iulie și dela 25 Iulie până la 15 August pentru învățători popo-

rali, și în fine dela 18—31 August pentru femei.

In aceste cursuri să predau ascultătorilor cunoștințele practice și teoretice despre tot ce privește creșterea albinelor și meșteșugul stupăritului.

Fiecare ascultător, pe vremea cursului primește mîncare și locuință gratuită (în cîinste) iar cei săraci primesc și bilet de tren de jumătate, pe liniile căilor ferate de stat.

Rugările pentru primire să trimit prin solgăbirăiatul respectiv, la ministrul de agricultură.

Indemnăm cu toată căldura la cercetarea acestor cursuri prea folositoare!

Bilanțele băncilor noastre.

— Date. —

(Urmare).

„Steaua“, inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Roman-Petre (anul 10-lea.) Capital: 100.000 coroane. Fonduri: 23797 coroane. Depuneri: 201.504 coroane. Cîștig curat: 14.026 coroane. Active: 522.041 coroane. Reescompt: 176.603 cor.

„Hatiegana“, inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Hațeg (anul 8-lea.) Capital: 200.000 cor. Fonduri: 64274 cor. Depuneri: 691.942 cor. Cîștig curat: 20.248 cor. Active: 1.053.406 coroane. Reescompt: 61.991 coroane.

„Cugiereana“, inst. de cred. și econ., în Cugir (anul 6-lea.) Capital: 50.000 cor. Fonduri: 19.775 coroane. Depuneri: 189.268 coroane. Cîștig curat: 7.337 coroane. Active: 300.515 coroane. Reescompt: 30.730 coroane.

„Armonia“, cassă de econ., soc. pe acții în Cincul-mare (anul 4-lea.) Capital: 50.000 cor. Fonduri: 4743 coroane. Depuneri: 163.282 coroane. Cîștig curat: 6.750 coroane. Active: 285.238 cor. Reescompt: 56.676 coroane.

„Mureșanul“, inst. de cred. și econ., în M. Radna (anul 10-lea.) Capital: 86.400 coroane. Fonduri: 39.681 coroane. Depuneri: 292.727 coroane. Cîștig curat: 13.684 cor. Active: 641.053 cor. Reescompt: 202238 coroane.

„Săcana“, inst. de cred. și econ. soc. pe acții în Sacul (an. 3-lea.) Capital: 4000 coroane. Fonduri: 6.051 coroane. Depuneri: 22.550 coroane. Cîștig curat: 4.069 coroane. Active: 118.898 cor. Reescompt: 44.605 coroane.

„Panciovana“, inst. de cred. și econ., în Panciova (anul 2-lea.) Capital: 50.000 coroane. Fonduri: 233 cor. Depuneri: 22.780 coroane. Cîștig curat: 3521 cor. Active: 110.658 coroane. Reescompt: 28.149 cor.

„Voileana“, cassă de ec., soc. pe acții în Voila (anul 4-lea.) Capital: (120.000) plătit: 28.016 cor.

Fonduri: 27.584 coroane. Depuneri: 336.055 coroane. Cîștig curat: 10763 coroane. Active: 520.672 coroane. Reescompt: 50.682 cor.

„Plugarul“, inst. în Kakova (anul 6-lea.) Capital: 70.000 coroane, Fonduri: 11767 coroane, Depuneri: 72.733 coroane. Cîștig curat: 7.040 coroane. Active: 324.431 cor. Reescompt: 156.822 cor.

„Sebeșana“, cassă de păstrare pe acțiuni în Caransebeș (anul 6-lea.) Capital: 184.281 coroane. Fonduri: 52.273 coroane. Depuneri 397.757 coroane. Cîștig curat 30802 coroane. Active; 1,149.932 coroane. Reescompt; 463.454 cor.

„Brașoveana“, reuniune de păstrare și împrumut în Brașov (anul 1). Capital: 14.740 coroane. Depuneri; 48.634 coroane. Cîștig curat: 2057 coroane. Active: 85.069 cor. Reescompt: 18.780 cor.

„Institut de cred. și ec., soc. pe acții în Pui“, (anul I.) Capital. 600.00 plătit: 47.029 cor. Depuneri: 34.062 cor. Cîștig curat: 3436 cor. Active: 133.790 cor. Reescompt: 48385 cor.

„Mercur“, soc. acționară de împrumut și păstrare în Năsăud (anul 8-lea) Capital 100.000 coroane. Fonduri: 70383 coroane, Depuneri. 529.381 coroane. Cîștig curat 18012 coroane. Active: 901.587 coroane. Reescompt: 92.068 cor.

„Mielul“, cassă de împr. și păstrare, soc. pe acții în Poiana (anul 16-lea.) Capital: 50.000 coroane. Fonduri: 39.856 coroane. Depuneri: 455.166 coroane. Cîștig curat: 10.741 cor. Active: 566.169 cor.

„Hunedoara“, însoțire de antic. și credit în Deva (anul 23-lea.) Capital: 31,900 cor. Fonduri: 32,501 cor. Depuneri: 234.790 cor. Cîștig curat: 8070 cor. Active: 311,421 coroane.

„Doina“, institut de credit, societate pe acții în Cămpeni (anul 12-lea.) Capital: 60,000 cor. Fonduri: 63,970 cor. Depuneri 469,029 cor. Cîștig: 17,220 cor. Active: 815.876 cor. Reescompt 191,540 cor.

„Racoțuna“, institut de credit și economii, societate pe acții în Șeica-mare (anul 12-lea.) Capital: 200,000 cor. Fonduri: 42,964 cor. Depuneri: 467,621 cor. Cîștig curat: 15,106 cor. Active 1.041,230 coroane. Reescompt: 300,622 cor.

„Șercaiana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Șercaia (anul 4-lea.) Capital 50.000 cor. Fonduri: 11,131 cor. Depuneri 371,956 cor. Cîștig curat: 12,644 cor. Active: 568,412 cor. Reescompt: 108.447 cor.

„Arina“, institut de cred. și economii, societate pe acții în Sanislău (anul I-lea.) Capital: cor. 100.000 plătit 68.688 cor. Depuneri: 84,677 cor. Cîștig: 3517 cor. Active: 210.943 cor. Reescompt: 52.260 cor.

„Grănișterul“, institut de credit și economii, societate pe acții în Dobra. (anul 9-lea.) Capital: 210,733

cor. Fonduri: 83.624 cor. Depuneri! 323.473 cor. Cîștig: 23.839 cor. Active: 985.662 cor. Reescompt: 323.682 cor.

„Julia“ inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Alb-Iulia (anul 16-lea.) Capital: 100.000 coroane. Fonduri: 155.608 cor. Depuneri: 828.465 cor. Cîștig curat: 25.365 coroane. Active: 1,136.476 cor.

„Vulturul“, inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Diciosintmărtin. (anul I.) Capital: 100.000 cor. Fonduri: 23 cor. Depuneri: 62.572 cor. Cîștig curat: 5528 cor. Active: 340.108 cor. Reescompt, etc.: 164.764 cor.

„Banca Poporală“ inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Caransebeș (anul I.) Capital: 140.000 coroane. Depuneri: 69648 cor. Cîștig curat: 5188 cor. Active: 241,339 coroane. Reescompt: 23.600.

„Codreana“, inst. de cred. și econ., soc. pe acții în Fofeldea (anul 10-lea.) Capital 108.580 coroane. Fonduri: 20.319 coroane. Depuneri: 303.416 cor. Cîștig curat! 9.040 cor. Active: 471.987 cor. Reescompt: 20.151 cor.

Să caută și să găsește.

Să caută.

— Caut spre cumpărare o tipografie mai de mijloc, dela 4—6000 cor. pe care aş aşeza-o în o localitate bogată în Români. — Adresă la administrația foii „Tovarășia“.

— Caut acții dela bănci solide românești din Ardeal. Le plătesc cu prețul lor după cursul întemeiat pe combinarea fondurilor de rezervă. Adresa la Administrație.

— Aș cumpăra în măsuri mai mari poame, îndeosebi mere și nuci. Adresa la Adm.

— Lîină de oaie iau în cătățimi mari. Adresa o dă Adm.

Să găsește.

— Soia, plantă foarte folositoare, razimul casei economilor, cari o știu cultiva și folosi.

— Am pădure de stejar de 15 ani de bătrînă, frumoasă, 7 jugăre. Caut cumpărător. Adr. la Administrație.

— Am de vîndut, — după tunsul oilor, — lîină multă, aş face rost de un vagon cu ce aş mai lua și dela alții. Cerc o firmă sau magazin. Cele române vor fi preferite!

Vas. M. in Pintic.

— Obede de roate de car și de căruțe, bine uscate, am de vînzare peste 400 dărabe. Adresa la admin.

— Cărți vechi, cu litere latine și potcoave, am 6, Le-aș vinde unui muzeu. Adresa mi-o poate afla la Adm. foii.